

KLASYFIKACJA SKAZANYCH, KTÓRE NALEŻĄ DO GRUP RYZYKA, POTENCJALNYCH OFIAR ATAKÓW PRZESTĘPCZYCH W POPRAWCZYCH KOLONIACH

Artykuł poświęcony różnym poglądom dotyczącym podziału skazanych na grupy i klasy do opracowania kryteriów efektywnej działalności instytucji wykonania kary.

Słowa kluczowe: skazany, viktimologia, zbrodni, kary, instytucji wykonania kary pozbawienia wolności.

CLASSIFICATION OF CONVICTS WHO ARE AT RISK-THE POTENTIAL VICTIMS OF CRIMINAL ASSAULT IN CORRECTIONAL COLONIES

The article is devoted to a variety of views regarding the division of the prisoners into groups and classes for development of criteria for effective activity of establishments of execution of punishments.

Keywords: convicted, victimology, crime, punishment, Agency of execution of punishments, imprisonment.

* **N. Riabich**
dyrektor
Łuckiego instytutu
Uniwersytetu
współczesnej wiedzy
(m. Łuck, Ukraina)

КЛАСИФІКАЦІЯ ЗАСУДЖЕНИХ, ЯКІ ВІДНОСЯТЬСЯ ДО ГРУП РИЗИКО-ЙМОВІРНИХ ЖЕРТВ ЗЛОЧИННИХ ПОСЯГАНЬ У ВИПРАВНИХ КОЛОНІЯХ

Стаття присвячена різноманітним поглядам щодо поділу засуджених на групи та класи задля розроблення критеріїв ефективної діяльності установ виконання покарань.

Ключові слова: засуджений, віктимологія, злочин, покарання, установа виконання покарань, позбавлення волі.

Постановка проблеми. У статті здійснена класифікація засуджених, які можуть бути потенційними жертвами від злочинних посягань. Запропонована модель поділу таких осіб на групи та класи

Аналіз останніх досліджень. Зазначена проблематика є об'єктом дослідження таких науковців, як А.П.Гель, Г.С.Семаков, І.С.Яковець, О.В.Лисодєд, О.О.Кваша, О.Г.Колб, О.М.Джужа, М.І.Бажанов, О.В.Баулін, В.І.Борисов, В.О.Глушков, В.В.Голіна, А.П.Закалюк, А.Ф.Зелінський, П.Л.Фріс, О.Н.Ярмиш, С.С.Яценко та ін.. Над її вирішенням постійно працює ряд науковців, проте вказана проблема потребує подальшого аналізу.

Мета статті полягає у необхідності класифікації засуджених, які можуть бути потенційними жертвами злочинних посягань в установах виконання покарань(УВП) у контексті вирішення проблеми, пов'язаних із розробленням критеріїв ефективної діяльності УВП

Виклад основних положень. Проблеми класифікації засуджених до позбавлення волі розглядаються різними суб'єктами їх аналізу на таких рівнях: а) доктринальному, як об'єкт вивчення; б) віктимологічному, як жертва злочину; в) нормативно-правовому, як засіб регулювання відповідних кримінально-виконавчих правовідносин; г) практичному, як форма реалізації кримінально-виконавчої політики України; д) міжнародно-правовому, як результат застосування корпоративістського методу пізнання правових явищ і процесів.

Як показало вивчення доктринальних джерел кримінально-виконавчого спрямування, найбільш наближеною до розробки питань класифікації засуджених, на нашу

думку, є позиція І.С. Яковець [10]. У її роботах дістали подальшого розвитку не тільки проблеми суті, цілей, суб'єктів, критеріїв та вихідних засад здійснення первинної класифікації засуджених, але й механізм захисту прав таких осіб. При такій меті класифікаційна ознака повинна бути не тільки загальною та найбільш суттєвою. У цьому значенні, як небезпідставно вважають деякі вчені, необхідно виходити з поділу істинних ознак на основні й похідні, де основні – це ті, що визначають усі інші (крім випадкових, обумовлених зовнішніми обставинами) і становлять фундамент якісної специфіки існуючих об'єктів у цілому. Саме вони і складають суть об'єктів відповідної якості. При цьому, критерій первинної класифікації засуджених до позбавлення волі має бути єдиним, тобто вирізнення всіх категорій засуджених повинно ґрунтуватися на одному критерії.

У свою чергу, похідні ознаки- (тотожність обсягу членів обсягу класифікаційного поняття) стосовно класифікації засуджених до позбавлення волі припускають два моменти:

- по-перше, всім категоріям (класам) засуджених належить обов'язково мати всі суттєві ознаки, які створюють множинність «засуджені до позбавлення волі». Іншими словами, до якої б групи не належав конкретний засуджений до позбавлення волі, він перебуває в межах обсягу загального поняття «засуджені до позбавлення волі» з усіма характерними їм властивостями. Так, якщо загальне поняття засудженого до позбавлення волі припускає наявність обвинувального вироку, за яким особа засуджена до певного покарання, то й для кожного засудженого (незалежно від категорії) присутність цього процесуального акта є закономірною;

- по-друге, класифікація таких засуджених має охоплювати всіх без винятку осіб, які володіють ознаками загального поняття «засуджений до позбавлення волі». Більш того, у ній мають знайти місце всі особливі форми класифікаційних об'єктів, виходячи з того, що будь яка класифікація створює в цілому уявлення про класифікований об'єкт і про його класи. Саме тому й у досліджувальній класифікації, слід охоплювати всіх засуджених до даного покарання та всі їх категорії.

Виходячи із зазначених та інших матеріальних засад можна запропонувати наступні види класифікації засуджених до позбавлення волі: 1) для забезпечення відповідного обсягу карального впливу (первинна класифікація); 2) для створення сприятливих умов щодо застосування виховних заходів (вторинна класифікація).

Отже, в умовах виконання покарання у виді позбавлення волі класифікація цих засуджених з одного боку, забезпечує реалізацію примусових заходів, які встановлюють зміст покарання, а з другого – виховний вплив на засуджених, тобто у даному покаранні знаходить оцінку суспільна небезпека діяння, а його виконання розглядається як початок нового життя для засудженого, бо воно має на меті виправлення та запобігання вчинення з його боку нового злочину. Ось чому виховна діяльність повинна враховувати, насамперед, не ознаки діяння, а якості діяча (суб'єкта злочину), і навпаки.

Класифікація засуджених до позбавлення волі здійснюється на критеріях, відмінних від тих, що застосовуються при класифікації їх як жертв злочинів в УВП. У зв'язку з цим цікавим для розв'язання проблем, пов'язаних з класифікацією засуджених, як ймовірних жертв злочинів у місцях позбавлення волі, є їх поділ (типологія) як потерпілих від злочинів на віктимологічному рівні. Зокрема, з точки зору теорії ролей, у науці жертви злочинів поділяються на: а) особи, які усвідомлюють чи не усвідомлюють своє становище через різні обставини (наприклад, як встановлено у ході даного дослідження, в силу сильного душевного хвилювання; стану сп'яніння (алкогольного, наркотичного, токсичного, т. ін.); стану неосудності чи обмеженої осудності; ін.); б) стійкі особи – ті, які були об'єктами разового злочинного посягання; в) жертви злочинів з прихованою роллю, яку вони розпочинають «грати» задовго до вчинення злочину через свої віктимні особисті якості, статус та поведінку (гомосексуалісти; бі-сексуали; особи без певного місця проживання; т.п.); г) жертви злочинів з відкритою роллю – особи з відкритою провокуючою поведінкою, у результаті якої вчиняються посягання на цей об'єкт правової охорони, ін.[6, с. 47-51].

Отже, якщо узагальнити кваліфікаційні характеристики жертв злочинів в УВП, то слід визнати, що вони можуть скласти основу кваліфікації засуджених. Разом із тим, є й відмінні елементи та характеристики, що обумовлюють та виступають додатковим аргументом здійснення кваліфікації засуджених, які відносяться до групи ризику ймовірних жертв злочинних посягань у виправних колоніях, а саме: 1) на відміну від заходів віктимологічного запобігання, заходи безпеки здійснюються відносно конкретно визначеної особи, яка звернулась за захистом свого життя і здоров'я, а не взагалі;

2) якщо правовою підставою забезпечення особистої безпеки засуджених в УВП виступає заява особи про джерело небезпеки та необхідність охорони її прав, то цією підставою при приведенні заходів віктимологічного запобігання є й інша інформація про засудженого (про статус особи у спільноті засуджених; про результати прогнозування та опрацювання джерел масової інформації); про засоби, що використовувались під час проведення негласних розшукових дій; про результати реалізації органами прокуратури координуючих та наглядових функцій; ін.);

3) організація та реалізація заходів щодо забезпечення права на особисту безпеку засуджених у виправних колоніях визначені у законі та відомчих нормативно-правових актах. У той самий час, віктимологічна профілактика в УВП носить лише науково-рекомендаційний характер та регулюється тільки підзаконними нормативно-правовими актами;

4) метою та завданням віктимологічної профілактики є запобігання вчиненню злочинних та інших протиправних посягань щодо потенційних жертв в УВП, поведінка та статус яких у спільноті засуджених носить провокаційно-статичний характер, а реальна загроза їх життю і здоров'я ще не наступила. На відміну від цих об'єктів охорони, засуджені, які звернулись із заявою про захист їх від злочинних посягань, відповідно до вимог ч.2 ст. 10 КВК, є чітко визначеними особами, а загроза для них носить реальний характер;

5) як це витікає із змісту ст. 10 КВК, об'єктом захисту засуджених, як ймовірних жертв, є їх право на особисту безпеку, а об'єктом віктимологічної профілактики виступає не лише право особи (як міра можливої поведінки, що визначається в нормативно-правових актах), але й її статус у середовищі засуджених; поведінка у певних ситуаціях; т.ін., тобто в останньому випадку об'єкти захисту є більш ширшими та непередбаченими (неформалізованими з точки зору вимог та змісту закону), ніж у тих ситуаціях, мова про які ведеться в ст. 10 КВК.

У контексті змісту проблем, що пов'язані з класифікацією засуджених до позбавлення волі, як ймовірних жертв в УВП, звертає на себе увагу й нормативно-правовий рівень їх поділу на групи, класи, т. ін., що знайшов своє відображення у чинному кримінально-виконавчому законодавстві України. Зокрема, в ст. 92 КВК визначені основні критерії роздільного тримання засуджених до позбавлення волі у виправних і виховних колоніях, а в інших нормах цього Кодексу – особливості відбування покарання в структурних дільницях УВП (ст. ст. 94-99), у колоніях різних видів (ст. ст. 138-140), а також особливості відбування покарання у виді позбавлення волі засудженими жінками і неповнолітніми, ін. У той самий час, в Інструкції ДПтС України з питань розподілу засуджених в УВП введені додаткові класифікаційні критерії цих осіб, які не співвідносяться із змістом КВК (наприклад, п'ять груп повнолітніх засуджених, які тримаються у виправних колоніях), а також свідчать про перевищення повноважень даного Центрального органу державної виконавчої влади з питань виконання покарань та про порушення принципу законності (ч. 2 ст. 19 Конституції України, ст 5 КВК).

Виходячи з цього, навряд чи можна застосувати зазначені критерії класифікації засуджених, як ймовірних жертв в УВП, враховуючи їх суперечність з аналогічними критеріями, що застосовані законодавцем. Тим більше, що саме зловживання та перевищення повноважень персоналом ДКВС України визнаються судовими інстанціями як в Україні, так і в Європейському суді з прав людини однією з основних детермінант

злочинних посягань на особу засудженого в місцях позбавлення волі, навіть не дивлячись на конкурентність їх рішень у вітчизняному правовому просторі. Дана проблематика у повній мірі стосується й такого виду нормативно-правової класифікації засуджених, як їх поділ на групи в ОРД, враховуючи особливості її здійснення в місцях позбавлення волі в умовах реформування кримінального процесуального законодавства України [5, с. 14-16].

Як показали результати вивчення діяльності персоналу УВП щодо класифікації засуджених до позбавлення волі, свої позитивні моменти та протиріччя має й практичний рівень поділу їх на певні групи, категорії, об'єкти, т. ін. Зокрема, жоден нормативно-правовий акт ДПтС України, крім настанови з організації ОРД в органах, установах і СІЗО кримінально-виконавчої системи, не визначають критеріїв класифікації осіб, які відбувають покарання, як ймовірних жертв злочинів, - мова в цих правових джерелах ведеться лише про загальні (неперсоніфіковані) об'єкти профілактичного обліку. Прикладом такого підходу можуть слугувати ПВР УВП, у ч.4 п. 57 яких зазначено, що виявлення та постановка на профілактичний облік засуджених, які вчинили правопорушення або мають намір їх вчинити, здійснюється оперативними працівниками шляхом досконального вивчення матеріалів особових справ засуджених, перевірки відомостей щодо їх поведінку в ізоляторах тимчасового утримання, СІЗО тощо, журнал обліку порушень режиму, рапортів приймання – здавання чергувань, даних медичної частини, перегляду кореспонденції, а також інформації працівників соціально-психологічної служби та відділу нагляду і безпеки. Більш того, якщо виходити із змісту цього нормативно-правового акту, то на профілактичний облік в УВП варто ставити практично кожного із засуджених до позбавлення волі, враховуючи зокрема, що згідно даних ДПтСУ кількість правопорушень у розрахунку на одну особу складає щорічно до 2-3 випадків. Проте, як свідчить практика, на зазначених обліках в УВП знаходиться до 7% засуджених від загальної їх чисельності в окремо взятій виправній колонії. У той самий час, згідно даних, отриманих у результаті проведення чисельних наукових досліджень, злочинні посягання на інших засуджених та порушення встановленого порядку відбування в УВП (до 2-х випадків щорічно), вчиняли саме ті особи, які не знаходились на профілактичних обліках органів та УВП та не відносилися до числа злісних порушників [5, с. 93-94] (3 і більше порушень). Поряд із цим, звертає на себе увагу й практичний підхід до вирішення зазначеної проблематики, який передбачає постановку на зазначений облік наступних категорій засуджених до позбавлення волі:

а) злісні порушники встановленого порядку відбування покарання (ст. 133 КВК); б) особи, схильні до втечі (ст. 393 КК); в) засуджені схильні до нападу та захоплення заручників (ст. 147 КК); г) особи, схильні до злісної непокори (ст. 391 КК); г) особи, схильні до самогубства (членушкодження); д) засуджені, схильні до виготовлення зброї або вибухових речовин (ст. 263 КК); е) організатори азартних ігор під матеріальну зацікавленість; є) особи, схильні до вживання і розповсюдження наркотичних речовин.

Крім цього, на оперативно-профілактичних обліках в кожній УВП знаходяться: так звані «злодії у законі»; інші авторитети злочинного середовища; кілери (особи, які вчинили вбивство на замовлення); члени організованих злочинних формувань; ін.. У певний період на профілактичний облік в УВП ставили також осіб, засуджених за бандитизм; осіб, схильних до одностатевих актів; засуджених, для яких смертна кара шляхом помилування замінена на позбавлення волі на певний строк; т. ін. [2, с. 68].

Варто зазначити, що і практичний та інші рівні класифікації засуджених до позбавлення волі, мова про які велась вище, мають право на існування як такі, що апробовані на практиці та мають певні суттєві позитивні моменти, які можна покласти в основу поділу осіб, які відбувають покарання у виправних колоніях, на ймовірних жертв злочинів у порядку ст. 10 КВК України. У контексті зазначеного, важливими є міжнародно-правові критерії поділу засуджених на певні групи, критерії, класи, тощо. Зокрема, певну цінність мають положення ч. 2 «Управління пенітенціарними установами» Європейських

в'язничних правил, у яких закріплені деякі критерії поділу засуджених і ув'язнених під варту. Так, відповідно по п. 1.1.1. ЄВП при розподіленні зазначених осіб по різних пенітенціарних установах або виборі режиму утримання приймаються до уваги: правове положення засудженого (ув'язненого під варту), що визначається судом або законом (ув'язнений під варту чи засуджений; засуджений вперше чи рецидивіст; засуджений до короткотривалого терміну позбавлення волі); особливі вимоги виправного впливу; стан здоров'я; стать і вік. Крім цього, в ЄВП зазначено, що: а) особи чоловічої статі та жінки, як правило, тримаються окремо, хоча вони і можуть спільно приймати участь в організованій діяльності, що включена у затверджену для них програму виправного впливу (п. 11.2.); б) ув'язнені під варту, як правило, тримаються окремо від засуджених, за виключенням випадків їх згоди на спільне перебування або участі у корисній для них організованій діяльності (п. 11.3.); в) молоді ув'язнені під варту або засуджені тримаються на умовах, які максимально захищають їх від шкідливого впливу та враховують потреби її віку (п. 11.4.). При цьому, як це витікає із змісту п.12 ЄВП, метою первинної та повторної класифікації засуджених та ув'язнених під варту є: 1) виокремлення осіб, яких у силу їх кримінального минулого або індивідуальних властивостей, доцільно ізолювати від інших осіб, а також тих, які можуть негативно впливати на інших засуджених (ув'язнених під варту); 2) розміщення зазначених категорій осіб таким чином, щоб полегшити виправний вплив та їх соціальну реадaptaцію, враховуючи при цьому вимоги управління та безпеки.

Окремі елементи класифікації засуджених знайшли своє відображення у п.п. 2,4,7 додатку до Основних принципів поведіння із засудженими [8, с.77] та в деяких інших міжнародно-правових джерелах, а також у практиці діяльності органів і УВП Російської Федерації (ст. 80 КВК), Республіки Білорусь (ст. 71 КВК), Республіки Казахстан, ін.. При цьому, з огляду змісту завдань даного дисертаційного дослідження, звертають на себе увагу й особливості міжнародно-правової класифікації ув'язнених під варту та деякі рішення Європейського суду з прав людини з означеної проблематики (справа «Матушевський та Матушевська проти України»). Отже, якщо узагальнити усі рівні класифікації засуджених до позбавлення волі, а також ув'язнених під варту, та взяти їх за методологічну основу класифікації осіб, як ймовірних жертв злочинів відповідно до ст. 10 КВК України, то можна запропонувати наступний їх поділ на групи та класи:

1. На правових підставах, визначених у законі: а) особи, які відбували покарання у виді позбавлення волі в УВП, або в СІЗО (ст. 89 КВК – залишення в СІЗО засуджених до позбавлення волі для роботи з господарського обслуговування) – ч. 2 ст. 10 КВК; б) особи, які тримаються в УВП (СІЗО) та щодо яких згідно із законом, у зв'язку з їх участю у кримінальному провадженні, прийнято рішення про застосування заходів безпеки (ч. 4 ст. 10 КВК та Закон України «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві»).

2. Щодо безпосереднього об'єкта посягання: а) на осіб, у випадках коли виникла небезпека для їх життя (розправа з боку інших засуджених або учасників кримінального провадження, персоналу УВП; ін.); б) на осіб, у разі виникнення небезпеки для їх здоров'я (спільне тримання із хворими на відкриту форму туберкульозу; із засудженими, що мають ВІЛ/СНІД або психічні розлади; т.ін., кількість яких щорічно зростає).

3. Щодо джерела небезпеки: а) особи, для яких загрожують інші засуджені (у першу чергу, ті, які спільно тримаються в УВП (СІЗО)); б) засуджені, небезпеку для життя та здоров'я яких створюють інші особи (близькі родичі; учасники кримінального провадження; потерпілі від злочинів та їх знайомі тощо); в) особи, суб'єктом небезпеки яких виступає персонал УВП (СІЗО).

4. По формах забезпечення особистої безпеки: а) особи, яких виокремлюють від інших засуджених та тримають ізолювано від них (п. 1 ч. 4 ст. 10 КВК); б) особи, яких переводять у безпечне місце (ч. 3, ст. 10 КВК); в) особи, яких переводять в іншу УВП (п. 2 ч.

4 ст. 10КВК); г) особи, щодо яких вживають інші заходи до усунення небезпеки (ч. 3 ст. 10 КВК).

5. Відповідно суб'єктів прийняття рішень щодо забезпечення особистої безпеки засуджених: а) посадові особи органів виконання покарань (ДПтС України, територіальні управління ДПтС) (ч.2 ст. 10КВК); б) посадові особи УВП (СІЗО) (будь-які особи, що мають статус персоналу ДКВС України (ст. 14 Закону України «Про Державну кримінально-виконавчу службу України) – ч. 2 ст. 10 КВК; в) слідчий (ч. 1 ст. 216 КПК – слідчі ОВС); г) прокурор (ст. 36 КПК – як сторона обвинувачення, та прокурор, який здійснює прокурорський нагляд за виконання кримінальних покарань (ст. 22 КВК); г) суд або суддя (ст. 31 КПК; ст. 3 Закону України «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві»).

6. Щодо джерела інформації, що стосується небезпеки, яка виникла для життя і здоров'я засуджених в УВП і СІЗО: а) особи, які звернулися до посадових осіб УВП (СІЗО) чи інших посадових осіб із заявою (усною чи письмовою) з цього приводу; б) особи, реальну загрозу щодо яких встановили оперативні підрозділи (ст. 5 закону України «Про оперативно-розумову діяльність»).

7. Щодо суб'єктів створення небезпеки: а) особи, які своєю віктимною поведінкою спровокували джерело виникнення небезпеки щодо себе (конфлікт інтересів; провокуюча поведінка; неформальний статус у середовищі засуджених; т.п.); б) особи, щодо яких посягання стало результатом умислу іншої особи, що виник раптово; в) особи, посягання щодо яких виникло у результаті збігу обставин (розшифровки негласного джерела; провалу оперативної розробки; інших прорахунків в ОРД [9, с. 5-8].

Висновки . Зазначений підхід до класифікації та її критеріїв у першу чергу, обумовлений особливостями суспільних відносин, що складаються у разі виникнення небезпеки для життя і здоров'я засуджених, які відбувають покарання в УВП, до яких варто віднести наступні:

1) дані відносини є одним із видів кримінально-виконавчих правовідносин, а тому у повній мірі відображають у своєму змісті ті особливості, що характерні в цілому для цих відносин; що слід враховувати при розробці та удосконаленні правового механізму забезпечення особистої безпеки засуджених до позбавлення волі;

2) ці відносини мають дуалістичну правову природу походження, а саме – виникають як з норм кримінально-виконавчого законодавства України, так й з інших галузей права, зокрема кримінального процесуального, а тому необхідно застосувати системний принцип при формуванні тих правових норм, що спрямовані на вирішення визначених у ході даного дисертаційного дослідження проблем;

3) об'єктами, що складають зміст цих правовідносин, є лише життя та здоров'я засуджених до позбавлення волі, а не всі закріплені в кримінально-виконавчому законодавстві України права та законні інтереси цих осіб, хоча на практиці це не виключає захисту й інших об'єктів життєдіяльності особи (честі, гідності, недоторканості тощо);

4) посадові особи, які зобов'язані забезпечувати в УВП особисту безпеку засуджених, як суб'єкти цих правовідносин поділяються на: а) тих, хто приймає заяви від осіб, життю і здоров'ю яких загрожує небезпека; б) тих, хто приймає рішення про застосування заходів безпеки; в) тих, хто безпосередньо забезпечує особисту безпеку;

5) зміст даних правовідносин складають лише взаємні права і обов'язки тих суб'єктів, що мають безпосереднє відношення до забезпечення особистої безпеки тих засуджених, які звернулись за захистом порушеного права;

6) враховуючи реальність небезпеки, що виникає для життя і здоров'я засуджених до позбавлення волі, посадова особа органу чи УВП зобов'язана вчинити невідкладні, негайні, термінові, т. п. заходи щодо забезпечення права засуджених на особисту безпеку.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Войшвилло Е.К. Понятие / Войшвилло Е.К. – М.: Изд-во МГУ, 1967. – 286 с.
2. Гель А.П. Кримінально-виконавче право України: Навч. посібник / Гель А.П., Семмаков Г.С., Яковець І.С.; За заг. ред. А.Х. Степанюка. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 624 с.
3. Журавська З.В. Віктимологічні засади боротьби зі злочинністю у місцях позбавлення волі: Монографія / З.В. Журавська. – Луцьк: ПП Іванюк В.П., 2012. – 168 с.
4. Карпачова Н.І. Стан дотримання Україною Європейських стандартів з прав і свобод людини: Спеціальна доповідь Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини з нагоди 60-річчя Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод / Карпачова Н.І. – К., 2010. – 194 с.
5. Колб О. Г. Установа виконання покарань як суб'єкт запобігання злочинам: дис... доктора юрид. наук: 12.00.08 «Кримінальне право та криминологія; кримінально-виконавче право» / Колб Олександр Григорович. – К.: [б.в.] 2007. – 513 с.
6. Криминологічні та оперативно-розшукові засади запобігання злочинам і правопорушенням, що вчиняються персоналом виправних колоній [Текст] : монографія / [В.В. Коваленко, О.М. Джужа, О.Г. Колб та ін.]; за заг. ред. докт. юрид. наук. проф. В.В. Коваленка. – К.: Атіка – Н, 2011. – 368 с. : табл.
7. Мінімальні стандартні правила поводження із засудженими // Права людини і професійні стандарти для працівників пенітенціарної системи в документах міжнародних організацій. – К.: Сфера, 2002. – С. 61-76.
8. Основні принципи поводження із засудженими // Права людини і професійні стандарти для працівників пенітенціарної системи в документах міжнародних організацій. – К.: Сфера, 2002. – С. 76-77.
9. Савченко А.В. Міжнародний досвід використання агентури правоохоронними органами держав Європи та США: посібник / Савченко А.В., Матвійчук В.В., Никифорчук Д.Й.; за заг. ред. Я.Ю. Кондратьєва. – К.: НАВСУ, 2004. – 60с.
10. Яковець І.С. Первинна класифікація засуджених до позбавлення волі та їх розподіл в установи виконання покарань: Монографія / Яковець І.С. – Х.: Вид-во «Кроссрод», 2006. –208 с.

CLASSIFICATION OF CONVICTS WHO ARE AT RISK-THE POTENTIAL VICTIMS OF CRIMINAL ASSAULT IN CORRECTIONAL COLONIES

N. RYABYKH

Statement of the problem. The article presents the classification of convicts who may be potential victims from criminal attacks. The proposed model of separation of such persons into groups and classes

Analysis of recent research. These problems is the object of the research of scholars such as A. P. Gel, G. S. Semakov, I. S. Yakovets, A. V. Listd, A. A. Kvasha, A. G. Kolb, A. M. Jude, N. And.Bazhanov, V. A. Baulin,.And.Borisov, V. A. Glushkov, V. V. Holy, A. P. Sakaluk, F. A. Zielinski, P. L. Fris, A. N. Armes, S. S. Yatsenko and others. it's constantly running a number of scientists, however, this issue requires further analysis.

The purpose of the article is the need of classification of prisoners who may be potential victims of criminal attacks in establishments of execution of punishments(UIN) in the context of solving problems related to the development of criteria for effective CIP activities

Description of the main provisions. The problem of classifying persons sentenced to deprivation of liberty discusses the various subjects of their analysis at the following levels: (a) doctrinal, as an object of study; b) vcdimager as the victim of the offence;C) legal, means of regulation of the criminal-Executive relations ;d) practical as a form of implementation of penal

policy of Ukraine; d) international law as a result of the application corporativismo method of cognition of legal phenomena and processes.

As demonstrated by the study of the doctrinal sources of the criminal Executive direction, closest to the development of the classification of convicts, in our view, is the position. With Yakovets [10]. In her work has not only the problem of the essence, goals, actors, criteria and basic principles for the implementation of primary classification of convicts, but the mechanism of protection of the rights of such persons. With this purpose the classification criterion should be not only the most common and significant. In this sense, as reasonably believed by some scientists, we must begin from the separation of the true signs of basic and derived, where the main are those that govern all other (except accidental, caused by external circumstances) and constitute the Foundation of the qualitative specificity of existing objects in General. They constitute the objects of appropriate quality. Thus, the primary criterion for the classification of persons sentenced to deprivation of liberty should be uniform, that is, the allocation of all categories of prisoners should be based on one criteria.

In turn, the derived topics- (the identity of the volume of members volume classification concepts) in relation to the classification of persons sentenced to imprisonment suggest two things:

- first, all categories (classes) of convicts should be sure to have all the essential features that create a plurality of "sentenced to imprisonment". In other words, whatever group did not belong to a particular person sentenced to deprivation of liberty, it is within the scope of the General concept "sentenced to imprisonment" with all its characteristic properties. So, if the General notion of persons sentenced to deprivation of liberty implies the existence of a conviction for which a person is sentenced to a certain punishment, and for each of the convicted person (regardless of category) the presence of this procedure is a natural act ;

- secondly, the classification of such convicts should cover all persons with signs of General concepts "sentenced to imprisonment". Moreover, it should find a place on the special form of classification of objects, based on the fact that any classification creates the whole idea of the classified object and its classes. That is why in docili the classification should cover all condemned to this punishment and all their categories.

Based on these and other material principles, we can offer the following classification of persons sentenced to deprivation of liberty: 1) to ensure the appropriate level of punishment (primary classification); 2) to create favourable conditions for the application of educational measures (secondary classification).

Therefore, in the conditions of execution of the penalty of deprivation of liberty the classification of these convicts on the one hand, ensures the implementation of coercive measures that establish the content of the sentence, and educational impact on prisoners, that is, in this sentence finds the assessment of the social danger of an act and its execution is considered as beginning of a new life for the convict, because it has to correct and prevent the Commission from its side of a new crime. That's why educational activity must consider, above all, no signs of the act, and the worker (of the perpetrator), and Vice versa.

Classification of persons sentenced to deprivation of liberty is carried out on criteria different from those that apply when classifying them as victims of crime in ITU. In this connection it is interesting to solve the problems associated with the classification of prisoners, as probable victims of crime in places of deprivation of liberty is their separation (typology) as victims of crimes on vcdimager level. In particular, from the point of view of the theory of roles in science victims of crime are divided into: (a) persons who are aware of or not aware of their situation through various circumstances (e.g., as determined during this study, due to strong emotion; in a state of intoxication (alcohol, drugs, toxic, etc.); state of insanity or diminished responsibility; etc.); b) sustainable person – those who were the objects of a single criminal assault; victims of crime with a hidden role they begin to "play" before committing the crime through their vctims personal characteristics, status, and behavior (homosexuals; B. sexual; persons without a certain

residence; etc.); d) victims of crime with an open role – person open-provoking behavior, which are attacks on the object of legal protection, etc. [6, p. 47-51].

So, to summarize the qualification characteristics of victims of crime in ITU, we should recognize that they can be the basis for qualifying inmates. However, there are great elements and characteristics that determine and perform an additional argument for the implementation of the qualification of the convicts who are at risk of likely victims of criminal assault in correctional colonies, namely: 1) unlike measures of long-term prevention, security measures implemented specifically in relation to a particular person applying for the protection of his life and health, not at all;

2) if the legal basis ensuring personal safety of a convicted person in the IUT supports the statement of a person about the source of danger and the need to protect her rights, these as the basis for enforcement actions of long-term prevention and other information about the convicted (on the status of the person convicted in the community; the results of the prediction and study of the media); about the tools that were used during carrying out secret investigative actions; results of the prosecution authorities of the coordinating and oversight functions; etc.);

3) the organization and implementation of measures to guarantee the right to personal security of convicts in correctional colonies defined in the law and departmental normative legal acts. At the same time, actinology prevention in UVP is only of a scientific advisory nature and is subject to regulatory legal acts;

4) aim and purpose of activation prevention is the prevention of criminal and other illegal encroachments in respect of potential victims in the DIP, behavior and status in the community of a convicted person wears provocative-static in nature, and a real threat to their life and health has not yet arrived. Unlike these objects, guards, prisoners, has addressed with the statement for their protection from criminal attacks, in accordance with the requirements of part 2 of article 10 of the WHC are well-defined faces, and the threat to them is real;

5) as it follows from the content of article 10 of the WHC, the object of protection is a convicted person, as the potential victim is their right to security of person and object activation prevention is not only the right of a person (as a measure of possible behavior that is defined in legal acts), but its status as convicted in the environment; behaviour in certain situations, etc., that is, in the latter case, the objects of protection are wider and unpredictable (neformalnoye from the point of view of the requirements and content of the law) than in those situations, which is in article 10 of the WHC.

In the context of the content of the problems associated with the classification of persons sentenced to deprivation of liberty, as the potential victims to the DIP, noteworthy and regulatory level splitting them into groups, classes, etc. that is reflected in the current criminal legislation of Ukraine. In particular, article 92 of the WHC main criteria of the separation of convicts to imprisonment in correctional and juvenile correctional facilities, and in other rules of this Code – features of the sentence in the structural sections of the SCP (articles 94-99), in colonies of different types (articles 138 to 140), as well as features of punishment in the form of imprisonment for convicted women and minors, etc. At the same time, the Instructions of Gpts of Ukraine on distribution of convicts in ITU introduced additional classification criteria of those persons who are not related to the content of the WHC (for example, five groups of adult convicts in correctional colonies), and also showed an excess of powers of the Central body of state Executive power in the execution of punishment and the violation of the principle of legality (part 2 of article 19 of the Constitution of Ukraine, article 5 of the WHC).

On this basis, it is hardly possible to apply the criteria for the classification of prisoners, as potential victims to the DIP, because of their contradiction with the same criteria applied by the legislator. Moreover, it is the misuse and abuse of authority by DCAF staff of Ukraine are recognized by courts both in Ukraine and in the European court of human rights one of the main determinants of criminal attacks on the personality of the convicted person in prison, even in spite of the competition of their decisions in domestic legal space. This issue is fully related to such

regulatory classification of prisoners, as their division into groups in HORDES, taking into account the features of its implementation in places of deprivation of liberty in terms of reforming the criminal procedure legislation of Ukraine [5, p. 14-16].

As the results of a study of the activities of the staff of the IUT concerning the classification of persons sentenced to imprisonment, their positive aspects and contradictions and has the practical level, dividing them into certain groups, categories, objects, etc. In particular, any legal act of Gpts of Ukraine, except the instruction on the organization of the OSA in the organs, institutions and detention centers of criminal Executive system, do not define the criteria for the classification of persons who are serving sentences as likely victims of crimes - these legal sources is only General (non-personal) objects of the preventive account. An example of this approach can serve PTS UIN, part 4, clause 57 which indicated that the identification and statement on the preventive account of convicts who have committed offences or intending to commit, is carried out by operational staff a thorough study of the materials from the personal files of prisoners, verify information about their behavior in police custody, jail, journal of accounting misconduct, reports acceptance of all reports, data, medical, view, correspondence, and information workers the socio-psychological service and the division of supervision and security .Moreover, judging from the contents of this legal act, on the preventive account in the SCP is to put almost each of the persons sentenced to deprivation of liberty, given in particular that, according to the SPSU the number of offenses in per person every year is up to 2-3 cases . However, as practice shows, on these counts in the soft starter is up to 7% of prisoners from the General population in a given colony .At the same time, according to the data obtained as a result of numerous scientific studies, criminal attacks on other prisoners and violation of the established procedure of serving in ITU (up to 2 per year), to make those who were not on prophylactic accounting bodies and ween and among the worst violators [5, p. 93-94] (3 or more violations).Along with this noteworthy and practical approach to the solution of this problem, which include the setting specified on the registration of the following categories of persons sentenced to deprivation of liberty:

a) persistent violators of the established order of serving of punishment (article 133 KVN);
 b) persons who are inclined to escape (article 393 of the penal code); C) convicted prone to attack and hostage-taking (article 147 of the criminal code); g) persons who are prone to evil of disobedience (article 391 of the criminal code); g) persons who are prone to suicide (self-harm);
 d) convicted prone to the manufacture of weapons or explosives (article 263 of the criminal code);
 (e) providers of gambling services under a material interest; (e) persons inclined to the use and distribution of drugs .

In addition, preventive counts in each CIP are the so-called "thieves in the law, the other authorities of the criminal environment; killers (the perpetrators of the murder on order); members of organized criminal groups; etc. In a certain period on the preventive account in SCP also put persons convicted of banditry; those prone to same-sex acts; convicts whose death sentences by the pardons replaced by deprivation of liberty for a specified period; etc. [2, p. 68].

It is worth noting that practical and other levels of classification of persons sentenced to deprivation of liberty, which was carried out above, have the right to exist as such, which have been tested in practice and have certain substantial positive aspects, which can be put in the basis of division of persons serving sentences in correctional colonies, the likely victims of crime in accordance with article 10 of KVN of Ukraine.In this context, are important international legal criteria for the separation of prisoners on certain groups, criteria, classes, and more .In particular, some value are the provisions of part 2 of "prison Management" of the European prison rules, which set forth some criteria for the separation of prisoners and detainees. Thus, in accordance with paragraph 1.1.1. YEVPATORIYA painted with specified persons in prisons or the content takes into account the legal status of the convicted person (the detainee) that is determined by the court or by law (detainee or prisoner; convict for the first time or a repeat offender; sentenced to short term imprisonment), special requirements residential treatment, health status, gender

and age. In addition, in EVPATORIA stated that: (a) males and women usually live separately, although they can jointly participate in organized activities included in the approved program for them corrections (section 11.2.); b) remanded in custody, as a rule, held separately from convicted prisoners, except their agreement to stay together or participate in useful for them organized activities (section 11.3.); b) young detainees or prisoners are kept in conditions as protecting them from harmful influences and tailored to the needs of their age (section 11.4). In this case, as it arises from the content of claim 12 EVPATORIA, the purpose of primary and secondary classification of convicts and detainees are: 1) the selection of persons who, because of their criminal record or individual qualities, it is advisable to isolate from others, as well as those that may adversely affect other prisoners (detainees); 2) placement of the specified categories of persons in such a way as to facilitate correction and their social reintegration, taking into account the requirements for control and safety.

The individual elements of the classification of prisoners reflected in clauses 2,4,7 Annex to the Basic principles of treatment of prisoners [8, p. 77] and in some other international legal sources, as well as in practice of activity of bodies and the Department of internal policy of the Russian Federation (article 80 KVK), the Republic of Belarus (article 71 CFI), the Republic of Kazakhstan, etc.. Thus, on the basis of the objectives of this dissertation research, attention and peculiarities of international legal classification of the detainees and some of the decisions of the European court of human rights on the designated topic (case of Matushevskii Matuszewski V. Ukraine). So, to summarize all the levels of classification of persons convicted to deprivation of freedom and detention, and the methodological basis for the classification of persons as possible victims of crime in accordance with article KK of Ukraine, we can offer following their division into groups and classes:

1. On legal grounds defined in the act: (a) persons who have served a sentence of deprivation of liberty in the colony, or in jail (article 89 KVN – leaving a person in prison sentenced to deprivation of liberty for economic services) – part 2 article QU; b) persons that are kept in ITU (SIZO) and in respect of which in accordance with law, in connection with their participation in criminal proceedings, the decision on application of security measures (part 4 of article 10 of the WHC and the Law of Ukraine "On ensuring security of persons participating in criminal proceedings").

2. Regarding direct threat: (a) to persons, in cases where there was a risk for their lives (violence from other prisoners or members of a criminal proceeding, staff UIN; etc.); b) to persons in case of danger to their health (joint content patients with open tuberculosis; prisoners who have HIV/Sndb mental disorder, etc., the number of which is growing every year.

3. Regarding the source of danger: a) persons, who are threatened by other prisoners (primarily those that are held together in ITU (SIZO)); b) convicted, the danger to life and health which create other persons (close relatives; the parties to criminal proceedings; victims of crime and their friends, etc); c) persons subject to the risk which the staff UIN (SIZO).

4. According to the forms of security: (a) persons, which is isolated from other prisoners and kept in isolation from them (item 1 of part 4 of article 10 of the CCR); b) persons who are transferred to a safe place (part 3, article 10 of the CCR); c) persons who are transferred to another SCP (section 2, part 4 of article KK); d) persons who are taking other measures to eliminate the danger (part 3 of article 10 of the CCR).

5. Accordingly, subjects make decisions about personal safety convicted: (a) officials of the bodies of execution of punishments (Gpts of Ukraine, territorial administration Gpts) (part 2 of article KK); b) officials UIN (SIZO) (any individual, have the status of DCAF staff of Ukraine (article 14 of the Law of Ukraine "On the State penal service of Ukraine) – part 2 of article 10 of the WHC; c) the investigator (paragraph 1 of article 216 of the CPC – investigators OVD); g) the public Prosecutor (article 36 of the CPC – as the prosecution, and the Prosecutor implementing prosecutorial supervision of execution of criminal sanctions (article 22 of the CCR); g) the court or

a judge (article 31 of the criminal procedure code; article 3 of the Law of Ukraine "On ensuring security of persons participating in criminal proceedings").

6. Regarding source of information regarding the risk posed to life and health of convicts in the colony and prison: (a) persons who had appealed to officials UIN (jail) or other officers of a statement (oral or written) about; b) persons who are a real threat against which established the operational units (article 5 of the law of Ukraine "On operational-mental activity).

7. Concerning the subjects of threats: (a) persons who chimney behavior provoked a source of danger against themselves (conflict of interest; provocative behavior; informal status among prisoners; etc.); b) persons against which the assault was the result of willful intent of another person, is sudden; C) a person who assaults against which emerged in the result of circumstances (rasshifrovyvalas sources; operational failure; other failures in OSA [9, p. 5-8].

Conclusions. The approach to classification and its criteria are primarily determined by the peculiarities of public relations in the event of danger to life and health of prisoners serving sentences in ITU, which should include the following:

1) these relationships are one of the types of criminal-Executive relations, and therefore fully reflect in its content are the features that are characteristic in General for that relationship; what to consider when developing and advanced legal mechanism to protect the personal safety of persons sentenced to deprivation of liberty;

2) these relations have dualist legal nature, namely – appear out of norms criminally-the Executive legislation of Ukraine, and from other branches of law, particularly criminal procedure, and therefore it is necessary to apply the system principle in the formation of legal norms, aimed at solving specific in the course of this dissertation research problems;

3) objects that constitute the content of these relations are only the life and health of persons sentenced to imprisonment, and not all are enshrined in the criminal-Executive legislation of Ukraine the rights and legitimate interests of these persons, although in practice this does not preclude protection and other objects of human life (honor, dignity, integrity and the like);

4) officials that are required to provide a CIP personal safety of prisoners, as the subjects of these relations are divided into:a) those who accept applications from persons,life and health threatening situations;b) those who make the decision on application of security measures;b) those who directly provides personal safety;

5) the content of these relations are only the mutual rights and obligations to those entities that are directly related to the personal security of those convicts who have applied for the protection of the violated rights;

6) given the reality of the dangers to life and health of persons sentenced to imprisonment, the officer of the authority or CAA is required to take urgent, urgent, urgent, etc. measures to ensure the rights of prisoners to security.

REFERENCE:

1. Войшвилло Е.К. Понятие / Войшвилло Е.К. – М.: Изд-во МГУ, 1967. – 286 с.
2. Гель А.П. Кримінально-виконавче право України: Навч. посібник / Гель А.П., Сємаков Г.С., Яковець І.С.; За заг. ред. А.Х. Степанюка. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 624 с.
3. Журавська З.В. Віктимологічні засади боротьби зі злочинністю у місцях позбавлення волі: Монографія / З.В. Журавська. – Луцьк: ПП Іванюк В.П., 2012. – 168 с.
4. Карпачова Н.І. Стан дотримання Україною Європейських стандартів з прав і свобод людини: Спеціальна доповідь Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини з нагоди 60-річчя Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод / Карпачова Н.І. – К., 2010. – 194 с.

5. Колб О. Г. Установа виконання покарань як суб'єкт запобігання злочинам: дис... доктора юрид. наук: 12.00.08 «Кримінальне право та криминологія; кримінально-виконавче право» / Колб Олександр Григорович. – К.: [б.в.] 2007. – 513 с.
6. Криминологічні та оперативно-розшукові засади запобігання злочинам і правопорушенням, що вчиняються персоналом виправних колоній [Текст] : монографія / [В.В. Коваленко, О.М. Джужа, О.Г. Колб та ін.]; за заг. ред. докт. юрид. наук. проф. В.В. Коваленка. – К.: Атіка – Н, 2011. – 368 с. : табл.
7. Мінімальні стандартні правила поводження із засудженими // Права людини і професійні стандарти для працівників пенітенціарної системи в документах міжнародних організацій. – К.: Сфера, 2002. – С. 61-76.
8. Основні принципи поводження із засудженими // Права людини і професійні стандарти для працівників пенітенціарної системи в документах міжнародних організацій. – К.: Сфера, 2002. – С. 76-77.
9. Савченко А.В. Міжнародний досвід використання агентури правоохоронними органами держав Європи та США: посібник / Савченко А.В., Матвійчук В.В., Никифорчук Д.Й.; за заг. ред. Я.Ю. Кондратьєва. – К.: НАВСУ, 2004. – 60с.
10. Яковець І.С. Первинна класифікація засуджених до позбавлення волі та їх розподіл в установи виконання покарань: Монографія / Яковець І.С. – Х.: Вид-во «Кроссрод», 2006. –208 с.